

КОНТРОВЕРЗА

(два погляди на Цивільний Кодекс Східної Галичини 1797 р.)

Харитонов Євген Олегович,

доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України,
завідувач кафедри цивільного права

Національного університету «Одеська юридична академія»

«ЦИВІЛЬНИЙ КОДЕКС СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ» ЧИ «АВСТРІЙСЬКИЙ ЦИВІЛЬНИЙ КОДЕКС»: ВСТУП ДО ДИСКУСІЇ

Стан адаптації цивільного законодавства України до умов внутрішнього ринку ЄС, який переживають зараз наше суспільство і держава, зумовлює істотне зростання актуальності досліджень типології вітчизняної правової системи, генези української правової цивілістичної доктрини, підґрунтя, тенденцій, перспектив розвитку та адаптаційного потенціалу національної правосвідомості. Але, якщо «східні» (ті, що прийшли «зі Сходу» або «через Схід») чинники впливу у цій галузі, дослідженні достатньо ґрунтовно, то «Заходу» пощастило менше, оскільки наукові розвідки тамтешніх правових інститутів та інституцій з погляду встановлення їхнього значення для формування і розвитку вітчизняної правової традиції були активізовані в Україні лише після набуття незалежності. Втім, після того у цій сфері маємо значні здобутки, які дозволяють стверджувати, що тут має місце справжній прорив у нову площину наукових знань в галузі порівняльної та історико-порівняльної цивілістики з виходом затим на вирішення актуальних завдань сьогодення.

Але чверть століття – строк занадто малий для того, аби була сформована цілісна концепція цивільного права і нова правова доктрина. Тому нові публікації у цій галузі (а надто ті, що дають можливість ознайомлення з маловідомими першоджерелами, концепціями, аргументованими поглядами) являють значний інтерес. До таких публікацій може бути віднесене і видання перекладеного наново з німецької Цивільного кодексу Східної Галичини 1797 р. [1]

Разом із тим, його видання виявилось корисним не лише з точки зору ознайомлення з важливим першоджерелом у галузі цивілістики, але й з погляду з'ясування єдності методологічного підґрунтя оцінки правових явищ, пов'язаних з розвитком вітчизняної цивілістичної доктрини.

Щоб пояснити останню тезу, потрібен невеличкий ліричний відступ. При опонуванні на захисті кандидатської дисертації у Спеціалізованій Раді Львівського національного університету імені Івана Франка я згадав про «Цивільний кодекс Східної Галичини 1797 р.», як зразок рецепції римського приватного права на теренах України. Професор І.Й. Бойко заперечив мені у тому сенсі, що має йтися не про «Галицький», а про «Австрійський цивільний кодекс». Аргументи його виглядали переконливими, але не остаточними, і припускали продовження дискусії. Тим більше, що при подальшому обговоренні цього питання з'ясувалися відмінності у «історико-правовому», «культурологічному» та цивілістичному підходах до бачення сутності аналогічних феноменів. Враховуючи зазначене, ми домовилися, що дискусія з цього питання буде продовжена у «Часописі цивілістики», де спеціально для таких випадків передбачена рубрика «КОНТРОВЕРЗА». На виконання нашої домовленості Ігор Йосипович підготував статтю, де виклав своє бачення цього питання. Ця стаття пропонується увазі читачів у цьому номері «Часопису Цивілістики».

У свою чергу, Руслан Олексійович Стефанчук люб'язно погодився прийняти участь у дискусії, підтвердивши сталість позицій, викладених ним у

вступній статті до згадуваного видання Цивільного кодексу Східної Галичини, [2, с. 28-34] котре, власне, й послужила поштовхом до обговорення важливої (надто в актуальних умовах) проблеми.

Публікуючи статті шановних науковців, запрошуємо до дискусії не лише цивілістів та істориків

права, але й широкий науковий загал, сподіваючись на оригінальні наукові підходи, вагому аргументацію позицій, обґрунтовані висновки, що матимуть теоретичну і практичну цінність для вирішення проблем адаптації цивільного законодавства України до права ЄС.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гражданский кодекс Восточной Галиции 1797 г. = Codex civilis pro Galicia Orientali MDCCXCVII / пер. с лат. А. Гужвы ; под ред. О. Кутателадзе, В. Зубаря. – М. : Статут ; Одесса, 2013. – 536 с.
2. Стефанчук Р. А. Гражданский кодекс Галиции 1797 г. как одна из первых мировых кодификаций гражданского законодательства // В кн.: Гражданский кодекс Восточной Галиции 1797 г. = Codex civilis pro Galicia Orientali MDCCXCVII / пер. с лат. А. Гужвы ; под ред. О. Кутателадзе, В. Зубаря. – М. : Статут ; Одесса, 2013. – С.28-34.